Pienen yrityksen omistajanvaihdoksen haasteet

20.3.2019

Yrityksen omistajanvaihdos näyttää erilaiselta myyjän ja ostajan silmin katsottuna. Näkökulmien eroista huolimatta toteuttaminen edellyttää yhteistä näkemystä kaupan kohteesta ja ehdoista. Yrityksensä myyntiä suunnittelevien mielestä keskeisimpiä haasteita ovat ostajan löytäminen, yrityksen arvonmääritys ja rahoitus. Ostaja löytyy varmemmin, josta sitä määrätietoisesti etsii ja tuo yrityksen yrityskauppamarkkinoille. Yrityksen arvonmääritykseen löytyy kokeneita ammattilaisia, jotka voivat kertoa oman näkemyksensä asiasta. Se, että myyjät pitävät rahoitusta keskeisenä haasteena, on hieman mystinen tekijä, koska rahoituksen järjestämisestä omistajavaihdoksessa ostaja kantaa yleensä päävastuun. Toisaalta ymmärrystä asiaan saamme tilanteista, joissa myyjän korkeat hintapyynnöt ja ostajan omien resurssien niukkuus nousevat merkittävään rooliin omistajanvaihdosneuvotteluissa.

Liian korkeat hintapyynnöt eivät johda kauppaan

Yrityksen ostaneiden yrittäjien näkökulmasta merkittävimmiksi omistajanvaihdosten haasteiksi nousevat arvonmääritys ja myyjien liian korkeat hintapyynnöt. Koska arvonmääritys on molemmista näkökulmista katsottuna merkittävässä rooliin, on sen pohjalta johdonmukaista todeta, että mahdollisuuksien mukaan ostajan ja myyjän on hyvä käyttää omaa asiantuntijaa arvonmäärityksessä. Myyjien liian korkeiden hintapyyntöjen taustalta löytyy pitkä lista tekijöitä (mm. eläkkeen ansainta kaupan myötä), jotka ovat sinällään ymmärrettäviä, mutta joita ostaja ei voi ottaa mukaan omaan arvonmääritykseensä. Esimerkkejä taustalta löytyvistä tekijöistä ovat ylioptimistiset liiketoiminnan tulevaisuuden näkymät, omistajanvaihdoksen jälkeen liiketoimintaan kohdistuvien rahoitus- ja kehittämiskustannusten huomiotta jättäminen ja yleinen tietämättömyys yrityksen arvonmäärityksessä. Perustotuus ostajan näkemykselle yrityksen arvosta on, että sitä hallitsevat kaksi tekijää: millaiseksi arvioidaan kaupan kohteena olevan liiketoiminnan mahdollistamat tulevien vuosien tuotot ja kuinka varmana tätä arviota voidaan pitää?

Haasteita liioitellaan etukäteen

Yleisesti omistajanvaihdosten haasteista voidaan sanoa niiden ilmenemisen olevan tapauskohtaisia. Omistajanvaihdoksen toteuttaneiden yrittäjien mukaan pienten yritysten omistajanvaihdosten haasteet vaikuttavat ennen omistajanvaihdosta suuremmilta kuin mitä käytännössä toteutuu. Valtakunnallisen omistajanvaihdosbarometrin mukaan haasteet korostuvat pienimpien yritysten kohdalla, erityisesti 2-5 työntekijän yrityksissä. Pienen yrityksen omistajavaihdosta suunnittelevat yrityksen ostajat ja myyjät voivat halutessaan voimaantua tiedosta, että neljä viidestä omistajanvaihdoksen toteuttaneesta yrittäjästä pitää omistajanvaihdosta vähintään onnistuneena toimenpiteenä.

Juha Tall Elina Varamäki